

महाराष्ट्र शासन

गृहीनमणि व विधेय सहाय्य विभाग

शासन निर्णय क्र. युएलसी १०८३/२५७/कार्यासन-१५,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : २० फेब्रुवारी १९८४

नागरी जमीन क्माल धारणा कायदा महाराष्ट्र राज्यात १७ फेब्रुवारी पासून लागू करण्यांत आला. या कायदान्वये उपलब्ध होणा-या अतिरिक्त जे वाटप कायदाच्या कलम २३ प्रमाणे करावयाचे आहेत, या जमिनींचा न प्राप्त झालेला सार्वजनिक गृहीनमणि व औद्योगिक कामगारांसाठी आणि पट्टासाठी करे उपलब्ध करून देण्यांकरिता उपयोग्यतासंबंधीच्या विवेका मागील निगडारा अशा प्रयोजनासाठी तसेच सार्वजनिक लोकां उपलब्ध करून देण्यांकरिता आणि सर्वसामान्य लोकांचे हित साधेल अशा इतर कायदांकरिता वापरा आहेत. आतापर्यंत उपलब्ध झालेल्या अतिरिक्त जमिनींचे वाटप सर्व-प्रमाणे शासकीय व निमशासकीय संस्था व कार्यालये यांना करण्यांत आलेले नागरी जमीन क्माल धारणा कायदान्वये उपलब्ध होणारी अतिरिक्त जमिनींच्यासाठी अनेक सहकारी गृहीनमणि संस्था व इतर राजकीय संस्था असेही शासनाकडे जमिनीची मागणी करण्यांत येत असून अशा संस्थाना जमीन क्माल धारणा कायदाखाली उपलब्ध होणा-या अतिरिक्त जमिनींचे वाटप अशा प्रकारे करावे याबाबत स्पष्ट धोरण ठरविण्याचा प्रश्न याच्या विवाराधीन होता. याबाबत आता शासनाने पुढील प्रमाणे ठरविले आहे :-

अतिरिक्त मोक्या जमिनीचे वाटप करण्यासाठी पुढील मार्गदर्शक [मार्गदर्शक] अवलंब करण्यांत यावा.

१. नागरी जमीन क्माल धारणा कायदा १९७६ अन्वये उपलब्ध होणा-या अतिरिक्त मोक्या जमिनीची वर्गीवारी ही घरांसाठी [होमिंग] व बिगर निवासी उपयोगासाठी [नॉन-होमिंग] अशी तथा त्या नागरी समुहाच्या गरजांच्या विकास आराखड्यानुसार करण्यांत यावी.

२. घरे बांधण्यासाठी आतरीक्त मोठ्या जमिनी देताना

त्या पुढील अग्रमाने देण्यांत याव्यात :-

- [अ] महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण किंवा तत्सम सार्वजनिक गृहनिर्माण संस्था, तोच शासनाच्या धरबांधणीसाठी अग्र-म घावा.
- [ब] शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्था किंवा निमशासकीय संस्था यांना त्यांच्या कर्मचा-यांच्या अधिकृत निवासस्थानासाठी.
- [क] आतरीक्त मोठ्या जमीन सत्ताचा उद्योगाच्या जमिनीला लागून असेल व त्या उपक्रमाला आपल्या कामगारांसाठी घरे बांधण्यासाठी ती जमीन पाहिजे असेल व विकास नियमावली प्रमाणे तशी घरे बांधता येणे शक्य असेल तर अशा उपक्रमासाठी.
- [द] पांच हजार चौ.मी. पर्यंतचे आतरीक्त जमिनीचे तुकडे वरील संस्थाना आवश्यक नसल्यास सहकारी गृहनिर्माण संस्थांना पावेत (प्रत्यक्ष वाटप महसूल विभागाने शासन निर्णय महसूल व वन विभाग, दि.१२-५-१९८२ किंवा त्या विषयी वेळोवेळी ठरविण्यांत येणा-या ठोरणाप्रमाणे करावे).
- [ई] इतर खाजगी संस्था वा व्यक्ती (सहकारी गृहनिर्माण संस्था किंवा शासकीय कर्मचा-यांच्या निवासस्थानासाठी नको असलेली जमीन) महसूल विभागाने याबाबतच्या अध्यायत नियमाप्रमाणे वाटप करावे.

३. इतर विंगर निवासी उपयोगासाठी मोठ्या जमिनी देताना त्या पुढील अग्रमाने देण्यांत याव्यात :-

- [अ] केंद्र व राज्य शासकीय व निमशासकीय संस्था जिल्हा परिषदा नगर परिषदा वगैरे स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि इतर सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम यांना त्यांच्या जरूरीप्रमाणे को-वा व इतर सार्वजनिक उद्दीष्टांच्या पूर्तीसाठी [उदा. शिस्पतळे शाळा वगैरे] मात्र अशा प्रकरणा विकास आरमडा व विकास नियमावली [डेव्हलपमेंट] (ट्रोल रुल्स) लक्षात घेऊन आणि जमिनीचा उपयोग करण्याची त्यांची क्षमता त्याच्यापुढील निधीची उपलब्धता व जमिनीची त्यांची निवड लक्षात घेऊन मगच त्यांना जमीन वाटप करावे.

[ब] सार्वजनिक संस्था विषयस्थ संस्था [रॉजस्टर्ड ट्रस्ट]

यांना त्यांच्या सांस्कृतिक ओक्षाणक व वैधकीय धर्मादाय आणि इतर आगव उद्दीष्टपूर्तीसाठी.

[क] जर अशा जीमनी कंपनीत किंवा इंडोस्ट्रियल झोनमध्ये असतील तर त्यांचे वाटप व्यापारी किंवा औद्योगिक उपयोगासाठी व व्हाये. औद्योगिक उपयोगासाठी वावयाची जमीन ही उद्योग सांस्थावा लला घेऊन महसूल खाते येईल.

१. नागरी जमीन कमाल धारणा कायद्यान्वये उपलब्ध होणारी व सरकारी गृहनिर्माण संस्था व इतर खाजगी संस्था व व्यक्ती यांना वावयाची मोठ्ठी जमीन ही सक्षम प्राधिकार्यांनी अतिरिक्त म्हणून जाहीर केल्यावर, अशी नक्की जाग्य मोजमाप करून [डिमांडेशन] महसूल विभागाला आगावू [इन-अॅडव्हेंस] कळविण्यांत यावी. म्हणजे महसूल विभागाला आवश्यक त्या ठिकाणी त्याचा ले-आऊट तयार करून सांगित करून घेता येईल व वाटपाच्या दृष्टीने पुढील कार्यवाही करणे सोपे पडेल तसेच लाभार्थी [अॅप्ली] ठरल्यानंतर लगेच जीमनीचा ताबा घ्यावा म्हणजे लाभार्थीला त्वरित जीमनीचा ताबा देता येऊन अतिक्रमणाचा धोका राहणार नाही.

५. नागरी जमीन कमाल धारणा कायद्याखाली अतिरिक्त ठरणा-या मोठ्ठ्या जीमनीचे संपादन झाल्यावर त्या शासनाच्या मालकीच्या होतील व त्याचा ताबा महसूल व वन विभागाला देईल. मंतर जिल्हाधिकारी कार्यालयाने महाराष्ट्र लॅंड रेव्ह्यू कोड १९६६ आणि महाराष्ट्र लॅंड रेव्ह्यू [डिस्पोजल ऑफ गव्हर्नमेंट लॅंड] सक्त १९७१ यातील तरतुदीनुसार व याबाबत महसूल व वन विभागाने वेळोवेळी दिलेल्या आदेशानुसार किंमत आकारणी करून, योग्य रीत्या जाती व अटीवर या जीमनीचे हस्तांतर करावे.

६. हा शासकीय निर्णय, महसूल व वन विभागाच्या सहमतीने काढण्यांत येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

सही/-

[वि.के.लोहनी]

अवर सीपव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

महसूल व वन विभाग

वित्त विभाग